немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

# НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА!

## Напредак у остваривању Циљева одрживог развоја међу младима у Србији

РЗС СРБИЈЕ

Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

СЕПТЕМБАР 2021.

# НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА!

## Напредак у остваривању Циљева одрживог развоја међу младима у Србији

**Издавач:**

Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

Милана Ракића 5, Београд
Тел: 011 2412 922; факс: 011 2411 260

**За издавача:**

Др Миладин Ковачевић, директор

**Ауторка:**

Др Марија Бабовић

**Редакцијски одбор:**

Снежана Лакчевић
Драгана Ђоковић Папић
Петар Ђорић
Радна група за праћење Циљева одрживог развоја (ЦОР)

**Лектура и коректура (српски):**

Халифакс, преводилачка агенција

**Превод (енглески):**

Халифакс, преводилачка агенција

**Дизајн:**

Executive Group

Приликом коришћења података из ове публикације обавезно навести извор.

Израду ове публикације подржале су владе Швајцарске и Немачке.
Ова публикација не представља нужно званичан став влада Швајцарске и Немачке.

немачка сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:
giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

# САДРЖАЈ

НАПРЕДАК У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА МЕЂУ МЛАДИМА У СРБИЈИ .....1

МЛАДО СТАНОВНИШТВО У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ (ИНФОГРАФИК).....2

РИЗИЦИ ОД СИРОМАШТВА И СОЦИЈАЛНЕ ИСКЉУЧЕНОСТИ.....4

ТРЖИШТЕ РАДА И ЗАПОШЉАВАЊЕ.....7

ОБРАЗОВАЊЕ .....9

ИНФОРМАЦИОНО - КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ.....12

РОДНЕ НЕЈЕДНАКОСТИ .....14

КОНТРАЦЕПЦИЈА И ПЛАНИРАЊЕ ПОРОДИЦЕ .....17

ДИСКРИМИНАЦИЈА .....20

# НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА!

## Напредак у остваривању Циљева одрживог развоја међу младима у Србији

**Не изоставити никога из развоја (Leave No One Behind)** основно је начело Агенде за одрживи развој до 2030. године и њених циљева одрживог развоја (ЦОР). Ово начело је одраз једногласне одлучности свих држава да се у потпуности искорене сиромаштво, социјална искљученост и дискриминација у свим својим облицима, те да се смање неједнакости и различити облици рањивости који искључују појединце и друштвене групе из развојних процеса и умањују њихов развојни потенцијал и благостање, али и развојни потенцијал човечанства у целини[1].

Ово начело је утемељено на спознаји да се, због укрштања различитих фактора искључивања, поједине групе суочавају са вишеструким, узајамно оснажујућим факторима ускраћивања и неједнакости, који доводе до тога да буду изостављене из развојних процеса. Пет кључних фактора искључивања су: дискриминација (на основу неке од наслеђених или стечених особина), географска удаљеност или настањеност у неповољном географском подручју (деградирана животна средина, одсуство саобраћаја и комуникација, неразвијена економија, технологија, услуге), управљање (неадекватни закони, политике, нетранспарентне и неодговорне институције, одсуство демократског учешћа), социо-економски статус (неједнакости у приступу ресурсима, могућностима за запошљавање, сиромаштво и ускраћивање), осетљивост на шокове (конфликте, кризе, климатске промене и природне катастрофе)[2].

Ова кратка информативна публикација из серије „*Не изоставити никога из развоја!*" посвећена је приказу стања у остваривању ЦОР у Републици Србији у односу на младе који, према Закону о младима[3], обухватају становништво у животној доби 15-30 година. У публикацији су за приказ стања коришћени званични индикатори ЦОР који се прате на порталу Републичког завода за статистику (РЗС)[4], уз поједине додатне индикаторе који омогућавају да се стекне бољи увид у оне аспекте живота и положаја младих који могу указивати на то да су искључени из појединих аспеката развоја. Сваки пут када је коришћен званични индикатор, то је и напоменуто у загради, а сви остали индикатори представљају додатне показатеље. Када је то било могуће, пажња је посвећена и унакрсним неједнакостима, односно разликама између младих особа према полу, типу насеља, материјалном статусу или другим карактеристикама.

Према проценама становништва, које објављује РЗС, на крају 2019. године младо становништво чинило је 17,6% укупног становништва Србије[5]. Међу њима је било нешто више мушкараца него жена (51,3% према 48,7%). Нешто је мањи удео младих жена у женском становништву (16,7%) него удео младих мушкараца у мушком становништву (18,6%), због тога што жене у просеку живе дуже. Пад удела младог становништва је очигледан; према попису становништва из 2011. године удео младог становништва у укупном становништву износио је 18,4%, а према попису из 2002. године 20,3%[6].

1 https://unsdg.un.org/2030-agenda/universal-values/leave-no-one-behind

2 UNSDG (2019) Leaving No One Behind. A UNSDG Operational Guide for UN Country Teams, https://unsdg.un.org/sites/default/files/Interim-Draft-Operational-Guide-on-LNOB-for-UNCTs.pdf

3 „Сл. гласник РС", бр. 50/2011

4 http://sdg.indikatori.rs/sr-Cyrl/

5 Републички завод за статистику, процене становништва, https://data.stat.gov.rs/Home/Result/18010403?languageCode=sr-Cyrl

6 Бубало-Живковић,М., Лукић, Т. (2015) Млади у Србији почетком 21. века. Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. у Републици Србији, РЗС, Београд, стр. 17, https://publikacije.stat.gov.rs/G2015/Pdf/G20154005.pdf

# МЛАДО СТАНОВНИШТВО У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

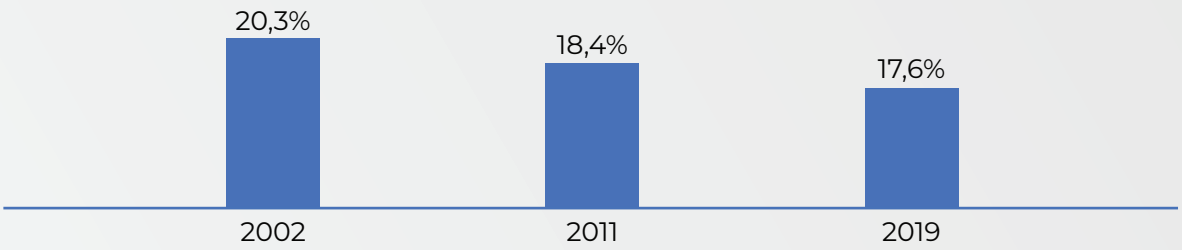


Удео младог становништва у укупном становништву

## 1 СВЕТ БЕЗ СИРОМАШТВА

Млади старости 16-24 године у Србији изложени су већим ризицима од сиромаштва и социјалне искључености него укупно становништво.

**Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености**

**36,2** За младе

**31,7** Укупно

## 8 ДОСТОЈАНСТВЕН РАД И ЕКОНОМСКИ РАСТ

Нижа укљученост младих у тржиште рада и неповољнији услови запослености представљају део разлога за више ризике од сиромаштва или социјалне искључености

Стопа запослености 15-64 = **61,3%**
Стопа незапослености 15-64 = **9,5%**

Млади 15-24 = **20,8%**
Млади 15-24 = **26,6%**

**20,0%** младих старости **15-29** године нити се школује, нити је на тржишту рада

## 4 КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ

За поједине групе младих, неповољније шансе да се укључе на тржиште рада последица су раног искључивања из система образовања или стицања квалификација које нису перспективне у погледу запошљавања и развоја каријере

Стопа завршавања средњег образовања

**97,7%** Укупно

**97,0%** Девојке

**96,0%** Млади који не живе у градским насељима

**93,0%** Млади из најсиромашнијих домаћинстава

Млади знатно више него старије генерације користе информационо-комуникационе технологије; док је родни јаз који је у овом аспекту присутан код старијих, међу млађима се затвара

## 17 ПАРТНЕРСТВОМ ДО ЦИЉЕВА

Коришћење интернета последња три месеца

| | М | Ж |
|---|---|---|
| 55-74 | =64,2% | =59,2% |
| 25-54 | =95,4% | =96,6% |
| 16-24 | =100% | =100% |

## 5 РОДНА РАВНОПРАВНОСТ

Изражене родне неједнакости разлог су да младе жене буду изложене већим ризицима од искључивања из важних аспеката развоја него млади мушкарци

Младе жене **20-24** које су ступиле у брак **пре 15. године** = **1,2%**
Младе жене **20-24** које су ступиле у брак **пре 18. године** = **5,5%**

Самостално доносе одлуке о репродуктивном здрављу 20-24 = **83,2%**
Самостално доносе одлуке о репродуктивном здрављу 25-29 = **84,2%**

## 3 ДОБРО ЗДРАВЉЕ

Још увек знатан број младих жена не користи у довољној мери средства за контрацепцију или не заснива своје планирање породице на савременим методама контрацепције, али су видљиви опадање раног рађања, као и напредак у заштити трудница и осигурању медицински асистираних порођаја

**Недовољна употреба средстава за контрацепцију**

- **Жене старости 15-49 = 8,8%**
- **Младе жене 20-24 = 21,0%**
- **Младе жене 25-29 = 15,1%**

## 16 МИР, ПРАВДА И СНАЖНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Дискриминација је један од механизама искључивања, а искуства дискриминације током претходне године пријавио је релативно мали удео младих жена, мада тај удео расте са старошћу, што може да укаже и на повећање свести и препознавање дискриминације

Проценат жена које су се осећале дискриминисано

| Укупно 15-49 | 15-19 | 20-24 | 25-29 |
|---|---|---|---|
| 6,9% | 4,4% | 4,4% | 7,3% |

*...МЛАДИ У СРБИЈИ ИЗЛОЖЕНИ СУ ВЕЋИМ РИЗИЦИМА ОД СИРОМАШТВА И СОЦИЈАЛНЕ ИСКЉУЧЕНОСТИ НЕГО УКУПНО СТАНОВНИШТВО...*

Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености која представља композитну меру ризика од финансијског сиромаштва, материјалне депривације и ниског интензитета рада у домаћинству, знатно је виша за младе који имају 16-24 године, него за укупно становништво (графикон 1). Иако се стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености континуирано смањује од 2014. године и за младе, као и за укупно становништво, јаз у 2019. години већи је него у почетној, 2013. години (3,8 процентних поена према 4,5 п.п), што указује да млади заостају у оним аспектима развоја који се манифестују као сигурност од сиромаштва и искључености.

Графикон 1: **Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености, укупно становништво и млади (16-24), 2013-2019, у % (индикатор ЦОР 1.2.2)**

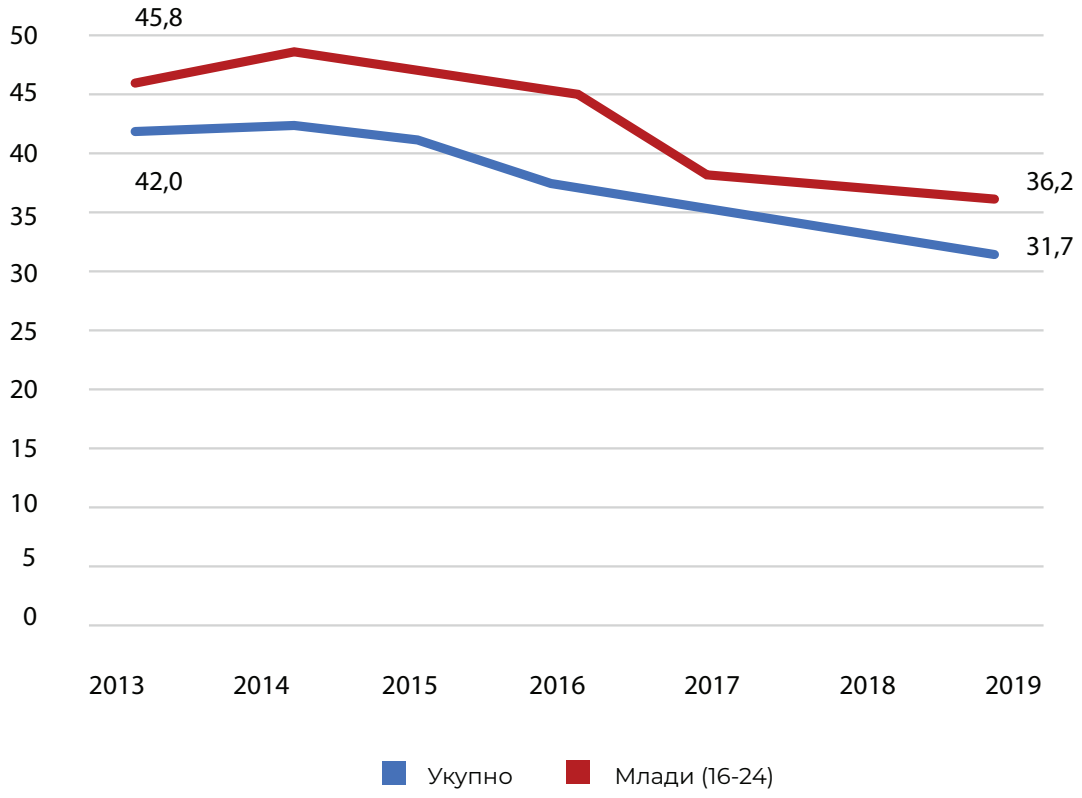


Извор: РЗС, Анкета о приходима и условима живота (SILC)

Родне разлике у изложености ризицима од сиромаштва или социјалне искључености нису велике, а трендови су некозистентни; у почетном периоду код жена била је нижа стопа сиромаштва или социјалне искључености, да би се на крају посматраног периода ситуација преокренула (графикон 2).

Графикон 2: **Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености, становништво 16-24 године, према полу, 2013-2019, у % (индикатор ЦОР 1.2.2)**

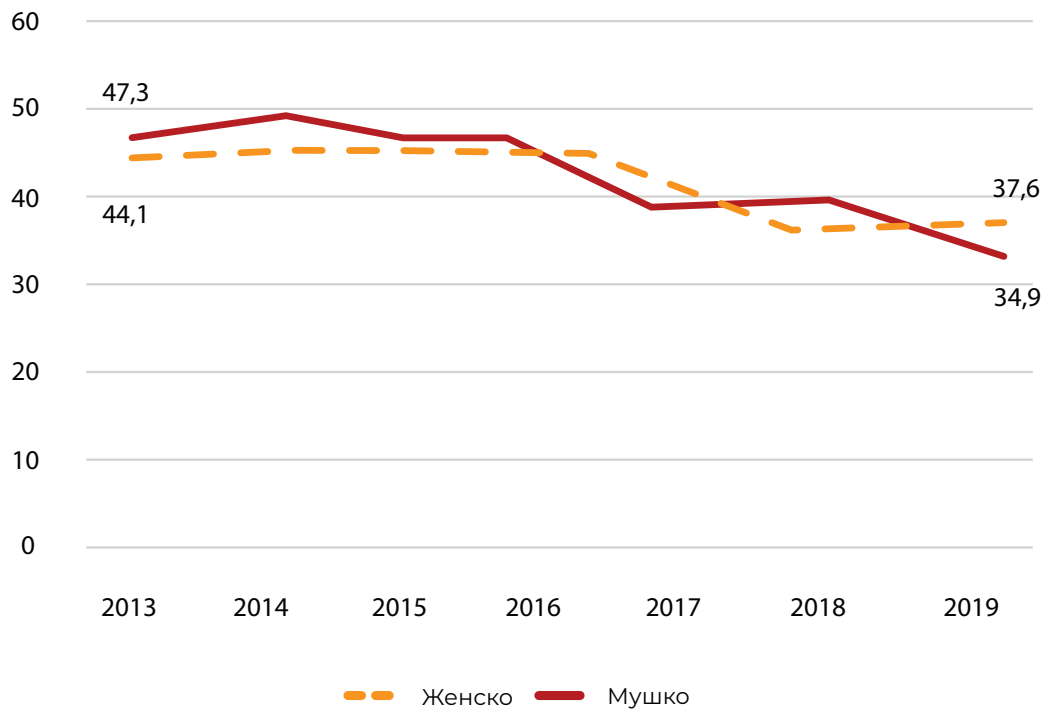


Извор: РЗС, Анкета о приходима и условима живота (SILC)

Стопе ризика од сиромаштва којима се мери финансијско сиромаштво указују да се млади налазе негде између деце и становништва старијег од 24 године. Подаци за период 2013-2019. указују и на највећу колебљивост стопе код младих, такву да су у 2016. години били изложени и вишим ризицима од сиромаштва него деца, у 2018. се изједначили са старијим старосним групама, да би се у 2019. години нашли између деце и старијих, уз благи пад стопе у односу на 2013. годину од 1,4 процентних поена (п.п.).

Графикон 3: **Стопа ризика од сиромаштва, укупно становништво, деца (0-17) и млади (18-24), 2013-2019, у % (индикатор ЦОР 1.2.1)**

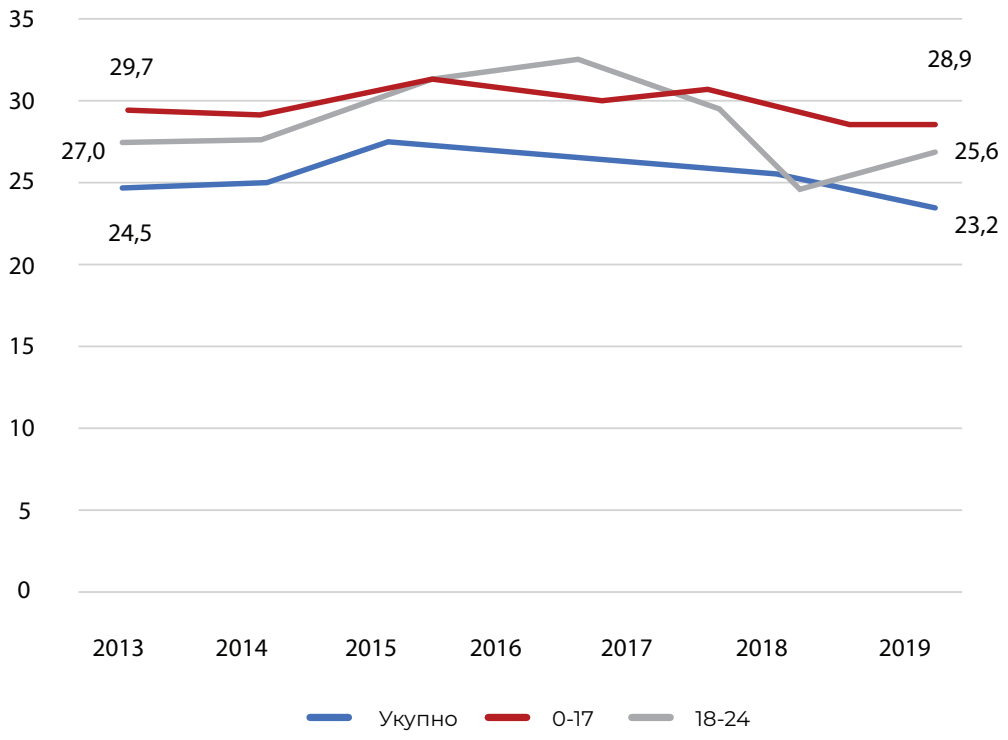


Извор: РЗС, Анкета о приходима и условима живота (SILC)

И у овом случају родне разлике указују на промене, и то од нешто веће изложености мушкараца ризицима од сиромаштва, ка нешто већој изложености жена (графикон 4). Ипак, у 2019. години, разлике нису биле велике као у 2017. (0,8 п.п. према 5,0 п.п.).

Графикон 4: **Стопа ризика од сиромаштва, млади (18-24), према полу, 2013-2019, у % (индикатор ЦОР 4.2.1)**

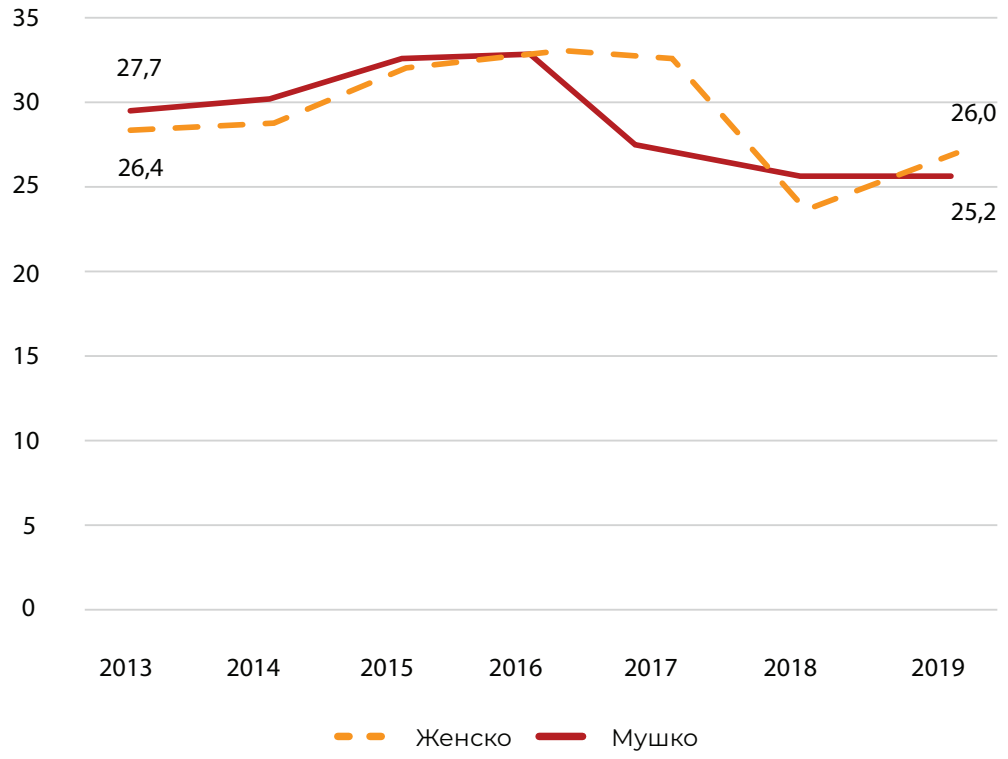


Извор: РЗС, Анкета о приходима и условима живота (SILC)

**ЦОР 8.6.1; 8.3.1; 8.5.1;**

*...НИЖА УКЉУЧЕНОСТ МЛАДИХ У ТРЖИШТЕ РАДА И НЕПОВОЉНИЈИ УСЛОВИ ЗАПОШЉАВАЊА ПРЕДСТАВЉАЈУ ДЕО РАЗЛОГА ЗА ВИШЕ РИЗИКЕ ОД СИРОМАШТВА ИЛИ СОЦИЈАЛНЕ ИСКЉУЧЕНОСТИ...*

Стопе активности и запослености младих у животној доби 15-24 године, према Анкети о радној снази (АРС), знатно су ниже, а стопе незапослености и неактивности знатно више него за укупно становништво радног узраста (15-64 године) (графикон 5). Овај неповољнији положај посебно се види из податка да више од четвртине младих (26,6%) који би желели да раде и активно траже запослење, не успевају да се запосле.

Графикон 5: **Основни индикатори тржишта рада према старости, 2020. година, у %**

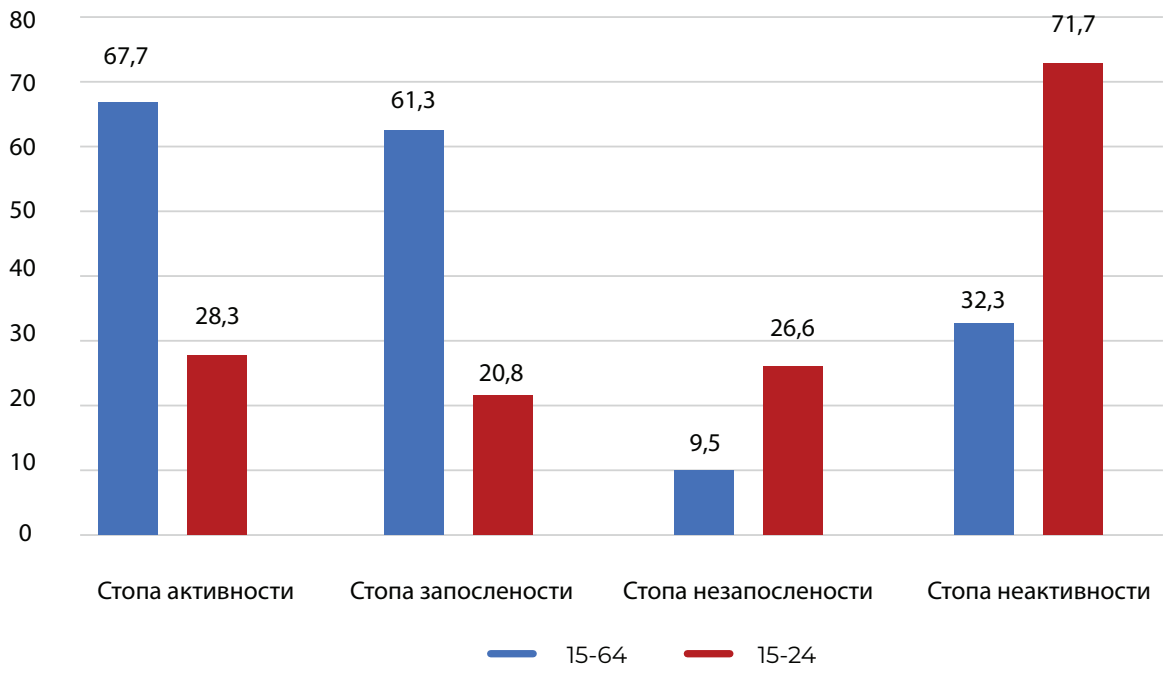


Извор: РЗС, АРС

За неке групе младих, транзиција из образовања на тржиште рада посебно је тешка. Индикатор ЦОР којим се прати ова транзиција младих указује да у 2020. години једна петина није била укључена нити у систем (формалног или неформалног) образовања, нити на тржиште рада. У односу на 2014. годину, видљиви су начелно позитивни трендови, мада постоји погоршање између 2019. и 2020. године (графикон 6).

Графикон 6: **Удео младих 15-29 година који нису обухваћени образовањем, запосленошћу или обуком, према полу, 2014-2020. (индикатор ЦОР 8.6.1)**

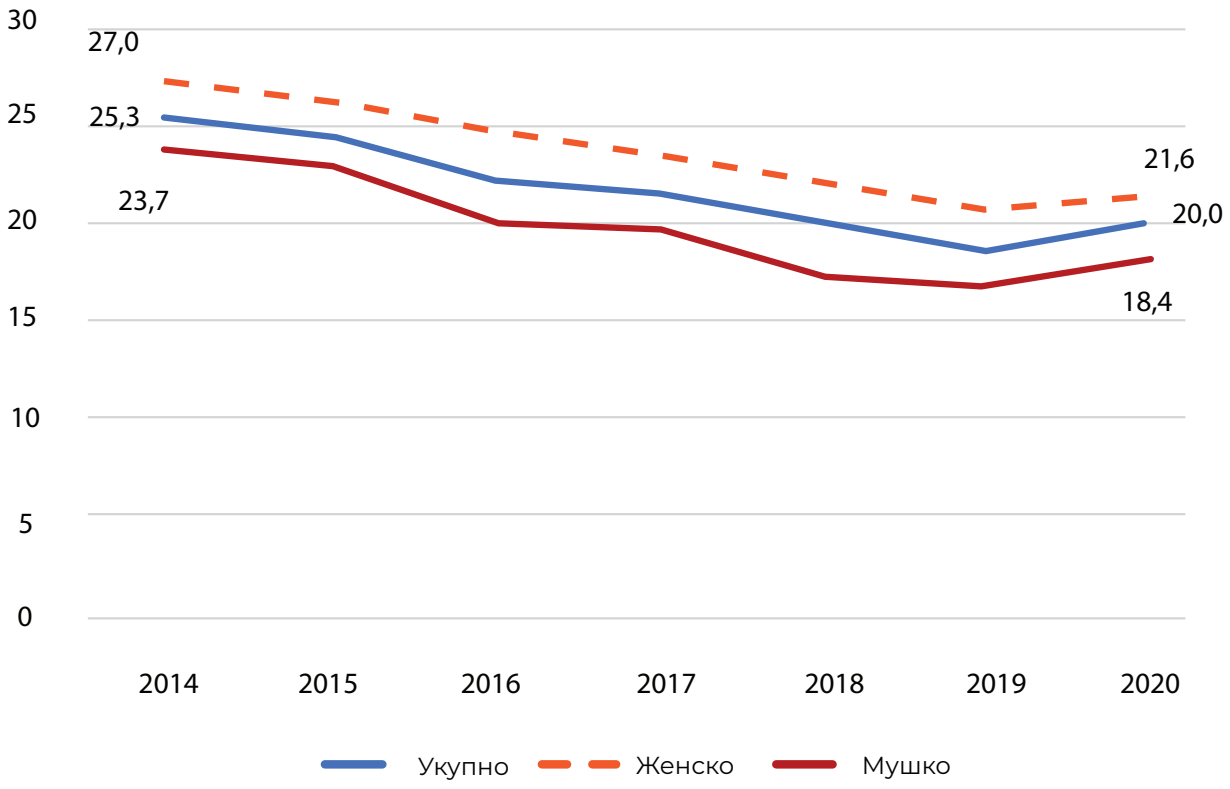


Извор: РЗС, АРС

Млади не само да имају мање шансе да се запосле, већ имају и мање шансе да се формално запосле и тако стекну права која произлазе на основу рада, попут пензијско-инвалидског и здравственог осигурања, осигурања за случај незапослености, као и других права. Наиме, удео неформалне запослености (индикатор ЦОР 8.3.1) већи је међу младима него међу старијим категоријама запослених: у 2020. години међу запосленима који имају 15-24 године било је 21,4% неформално запослених, међу запосленима који имају 25-54 година 11,6%, а међу запосленима који имају 55-64 године 19,8%[7].

Запослени млади зарађују мање од запослених из старијих категорија становништва. Просечна зарада по сату (индикатор ЦОР 8.5.1) нижа је за младе (15-29) него за старије категорије запослених и у 2018. години износила је 343,08 РСД, што је знатно ниже од просека за укупну радну снагу (15+) од 406,04 РСД. Просечне зараде младих жена су при томе ниже од просечних зарада младих мушкараца (333,97 РСД према 350,18 РСД)[8].

7 РЗС, АРС 2020, стр. 35
8 Извор: РЗС, Истраживање о структури зарада

*...ЗА ПОЈЕДИНЕ ГРУПЕ МЛАДИХ НЕПОВОЉНИЈЕ ШАНСЕ ДА СЕ УКЉУЧЕ НА ТРЖИШТЕ РАДА, ПОСЛЕДИЦА СУ РАНОГ ИСКЉУЧИВАЊА ИЗ СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА ИЛИ СТИЦАЊА КВАЛИФИКАЦИЈА КОЈЕ НИСУ ПЕРСПЕКТИВНЕ У ПОГЛЕДУ ЗАПОШЉАВАЊА И РАЗВОЈА КАРИЈЕРЕ...*

За разлику од основног образовања, средње образовање није обавезно у Србији и поједине групе младих се искључују из образовања пре него што стекну основне квалификације, оне за које се сматра да их пружа тек завршена трогодишња или четворогодишња средња школа. Подаци Истраживања вишеструких показатеља (MICS) показују да деца из најсиромашнијих домаћинстава имају слабије шансе у односу на децу из најбогатијих домаћинстава да заврше средњу школу, деца из насеља која нису градска у односу на децу из града, као и девојчице у односу на дечаке (графикон 7).

Графикон 7: **Стопа завршавања средњег образовања према полу, типу насеља, индексу материјалног благостања, 2019. година (индикатор ЦОР 4.1.2c)**

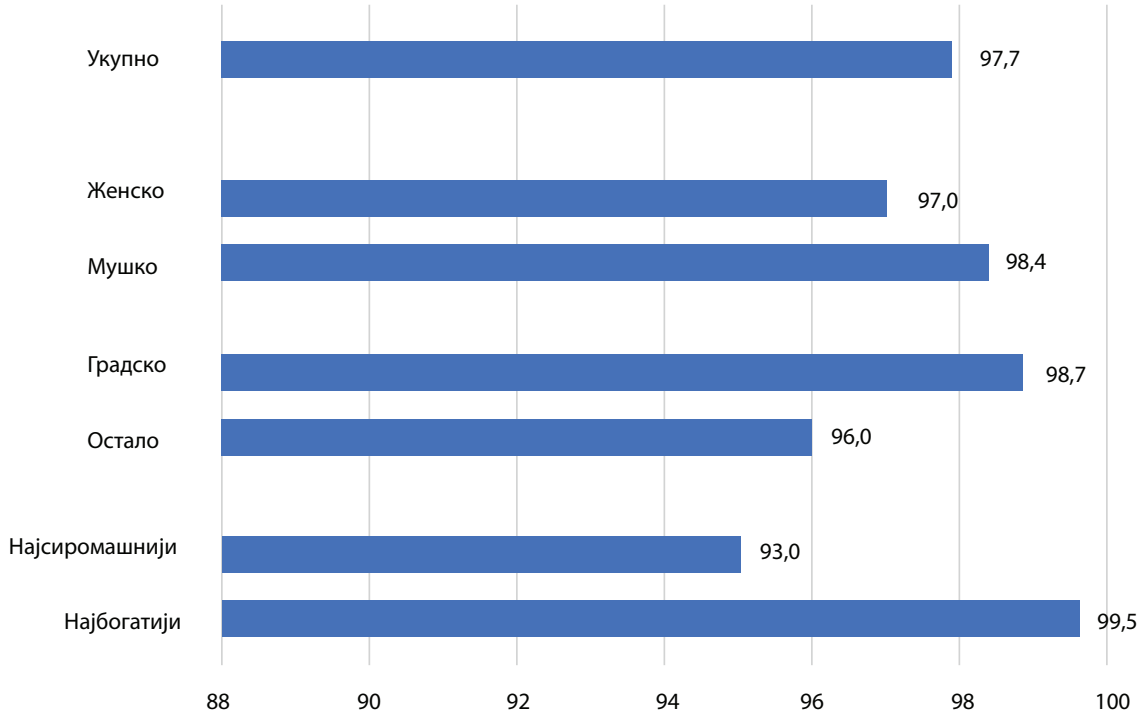


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

Стопа учешћа младих у формалном и неформалном образовању показује стабилан тренд, с тим да се између 2019. и 2020. године повећава родни јаз јер се бележи известан пораст учешћа младих жена у образовању, уз опадање учешћа младих мушкараца (графикон 8).

Графикон 8: **Стопа учешћа младих (15-24) у формалном и неформалном образовању и обукама у претходних 12 месеци, према полу, 2014-2020, у % (индикатор ЦОР 4.3.1)**

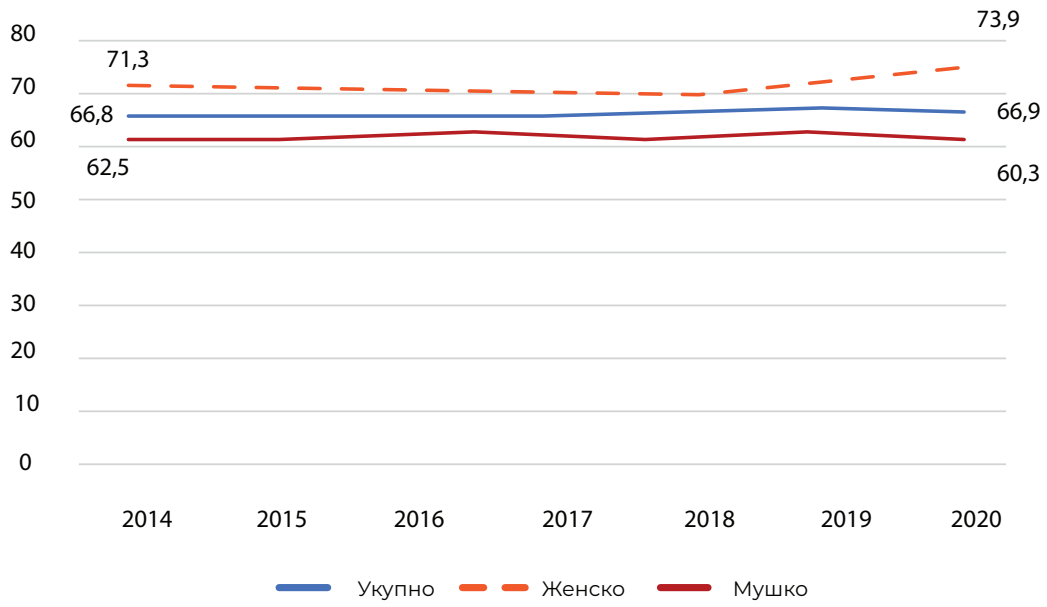


Извор: РЗС, АРС

Квалитетно образовање важан је фактор развоја потенцијала младих. Међутим, подаци указују да још увек велики број младих који имају 15 година није достигао најнижи ниво постигнућа у математици, читању и науци. Као што се може видети из наредног графикона из истраживања Организације за економску сарадњу и развој - OECD, више од трећине младих ове животне доби није остварило најнижи ниво писмености у наведене три области, а промене у односу на 2012. годину указују на погоршање (графикон 9).

Графикон 9: **Удео ученика од 15 година који нису достигли најнижи фиксни ниво постигнућа на PISA скали за три основна школска предмета (математика, читање, наука), 2012 и 2018 у % (индикатор ЦОР 4.6.1)**

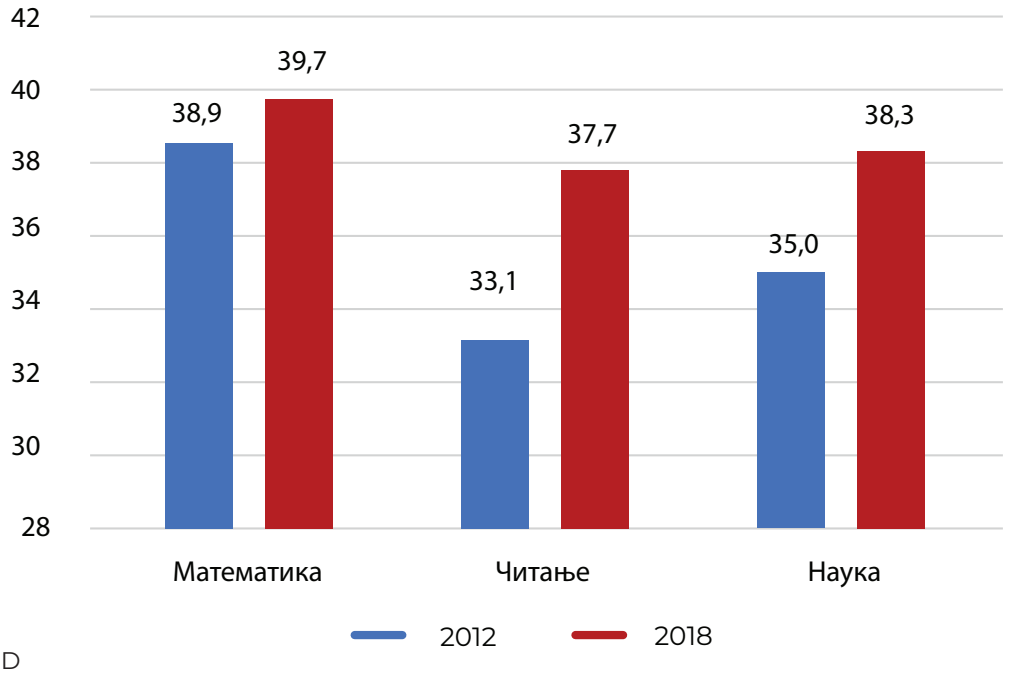


Извор: OECD

Између 2010. и 2019. године дошло је до знатног повећања процента становништва с високим образовањем: с 41,2% на 54,7%. Међу младима који студирају, у 2019. години већину су чиниле жене (64,2%). Када су у питању области образовања, приметно је да је између 2010. и 2019. године дошло до повећања интересовања за студије у области информационо-комуникационих технологија (ИКТ), инжењерства, производње и грађевинарства, здравства и социјалне заштите, а до пада интересовања за пословање, администрацију и право, образовање и друштвене науке, новинарство и информисање.

Графикон 10: **Студенти који су дипломирали на високим школама и факултетима према подручјима образовања и полу, 2019. година, у %**

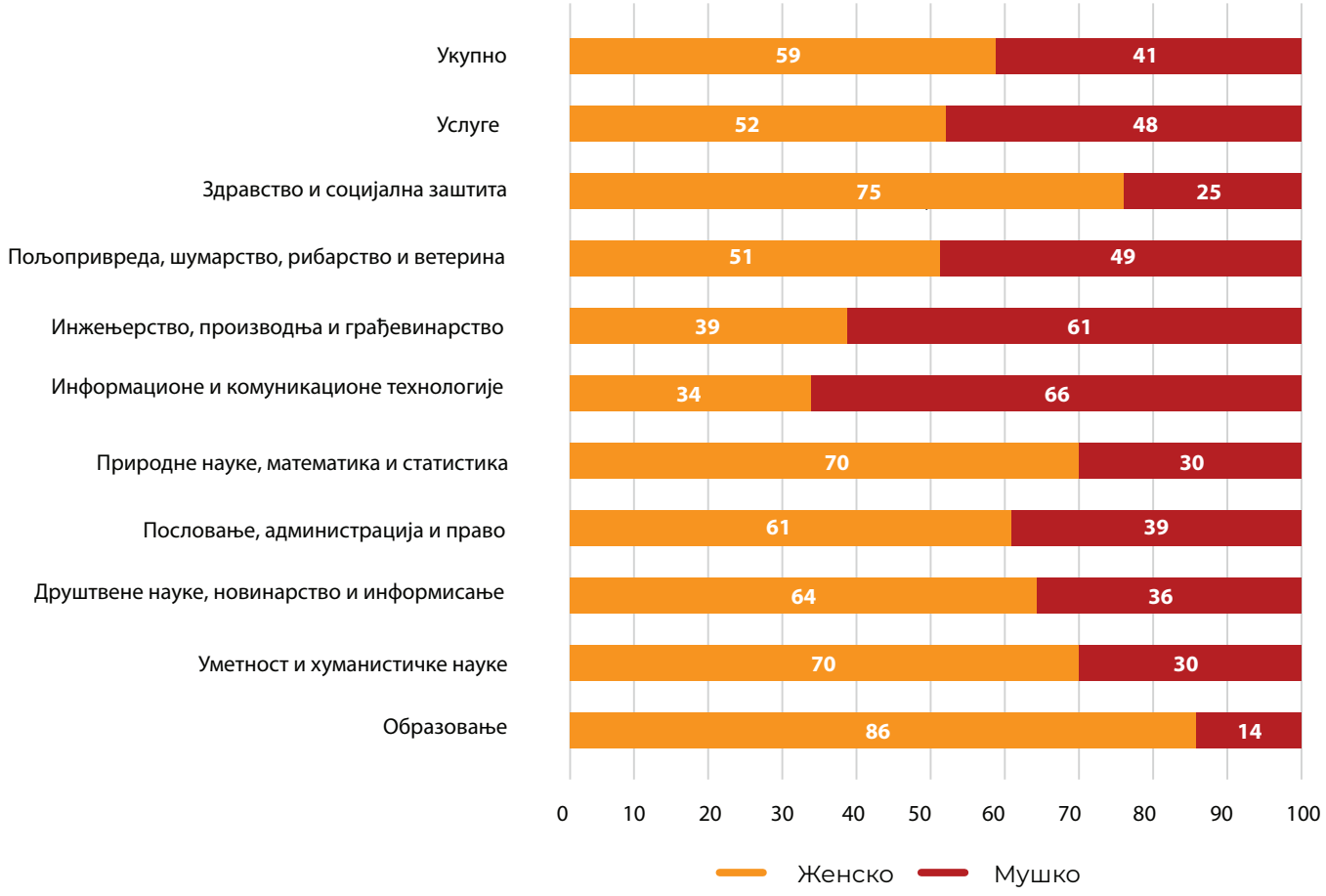


Извор: РЗС, Статистика образовања

## ЦОР 17.8.1;

*...МЛАДИ ЗНАТНО ВИШЕ НЕГО СТАРИЈЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ КОРИСТЕ ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ, А РОДНИ ЈАЗ КОЈИ ЈЕ У ОВОМ АСПЕКТУ ПРИСУТАН КОД СТАРИЈИХ, МЕЂУ МЛАДИМА СЕ ЗАТВАРА...*

Млади користе интернет знатно чешће него старије генерације, а посебно оне најстарије. Младе жене употребљавају интернет исто колико и млади мушкарци (графикон 11).

Графикон 11: **Коришћење интернета током последња три месеца, према полу и старости, 2020. година, у % (индикатор ЦОР 17.8.1)**

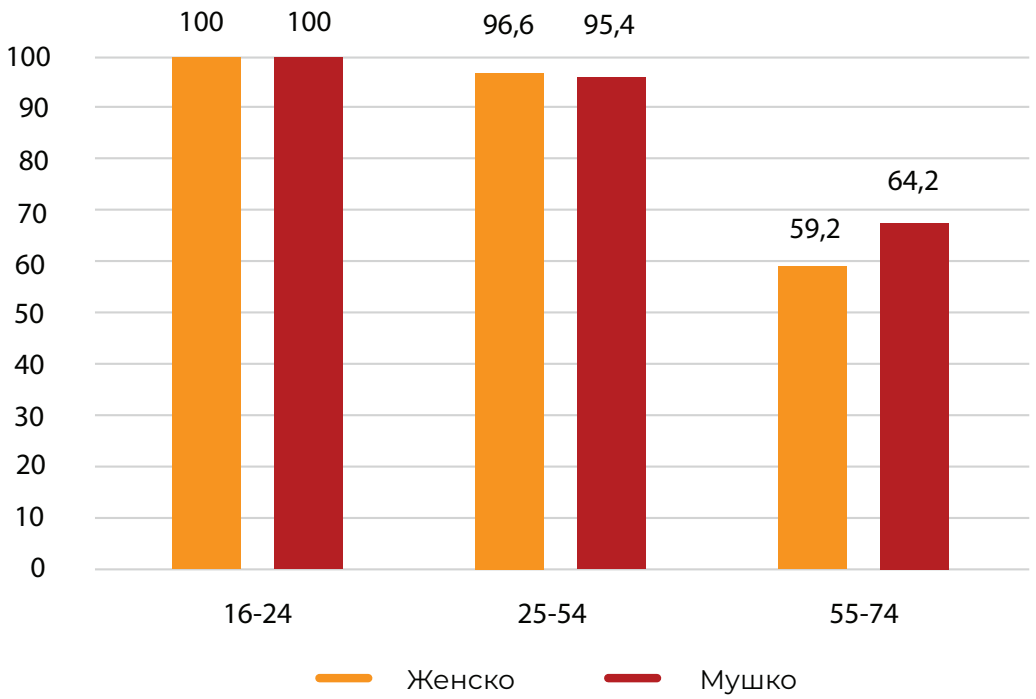


Извор: РЗС, Употреба информационо-комуникационих технологија

Употреба рачунара и мобилних телефона такође је веома распрострањена међу младима. Док се знатне разлике између девојака и младића не региструју у погледу употребе мобилних телефона (графикон 12), мале разлике ипак постоје у погледу коришћења рачунара, које су током последња три месеца користили сви млади мушкарци, али не и све младе жене (графикон 13).

Графикон 12: **Коришћење мобилног телефона током последња три месеца, према полу и старости, 2020. година, у %**

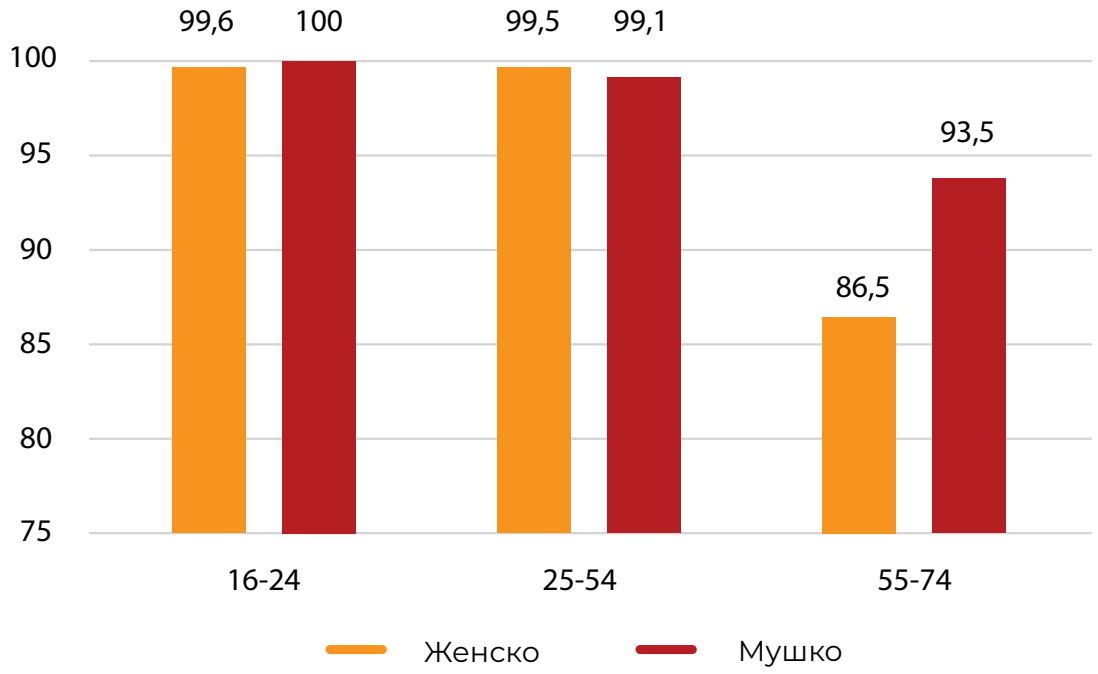


Извор: РЗС, Употреба информационо-комуникационих технологија

Графикон 13: **Коришћење рачунара током последња три месеца, према полу и старости, 2020. година, у %**

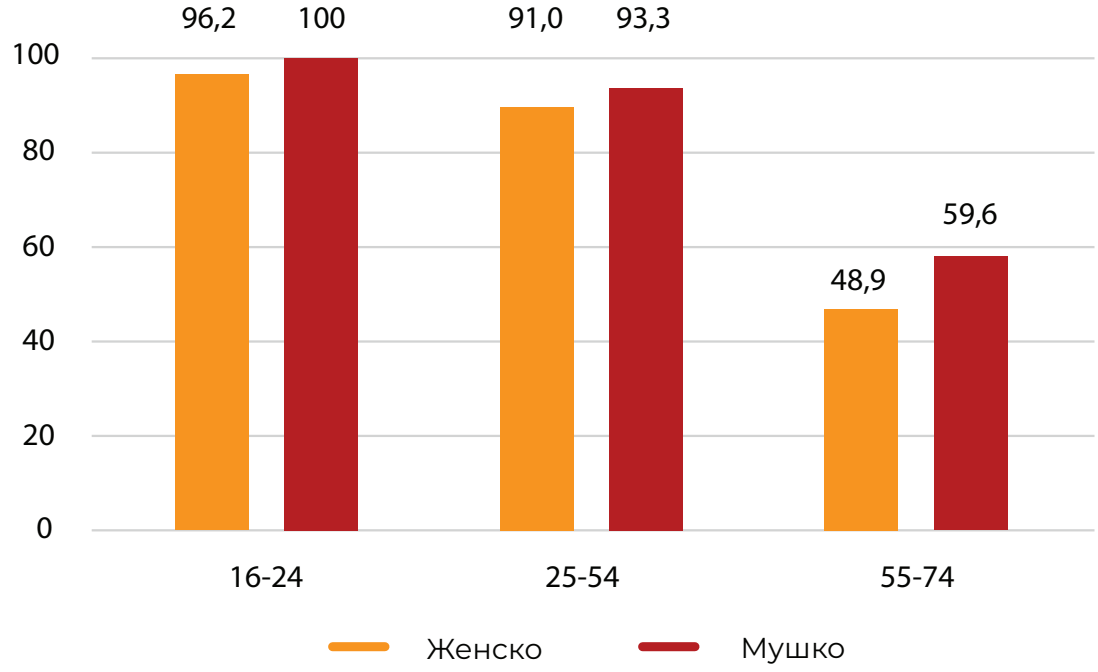


Извор: РЗС, Употреба информационо-комуникационих технологија

*...ИЗРАЖЕНЕ РОДНЕ НЕЈЕДНАКОСТИ РАЗЛОГ СУ ДА МЛАДЕ ЖЕНЕ БУДУ ИЗЛОЖЕНЕ ВЕЋИМ РИЗИЦИМА ОД ИСКЉУЧИВАЊА ИЗ ВАЖНИХ АСПЕКАТА РАЗВОЈА НЕГО МЛАДИ МУШКАРЦИ...*

Младе жене које рано ступају у брак под већим су ризиком да се искључе из образовања пре стечених квалификација, а потом имају и мање шансе да се запосле, те да избегну ризике од сиромаштва и социјалне искључености. Према подацима MICS, дошло је до повећања удела жена које су ступиле у први брак пре 15. и пре 18. године међу младим женама које имају 20-24 године (графикон 14).

Графикон 14: **Удео жена 20-24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. и пре 18. године, 2010, 2014. и 2019, у % (индикатор ЦОР 5.3.1)**

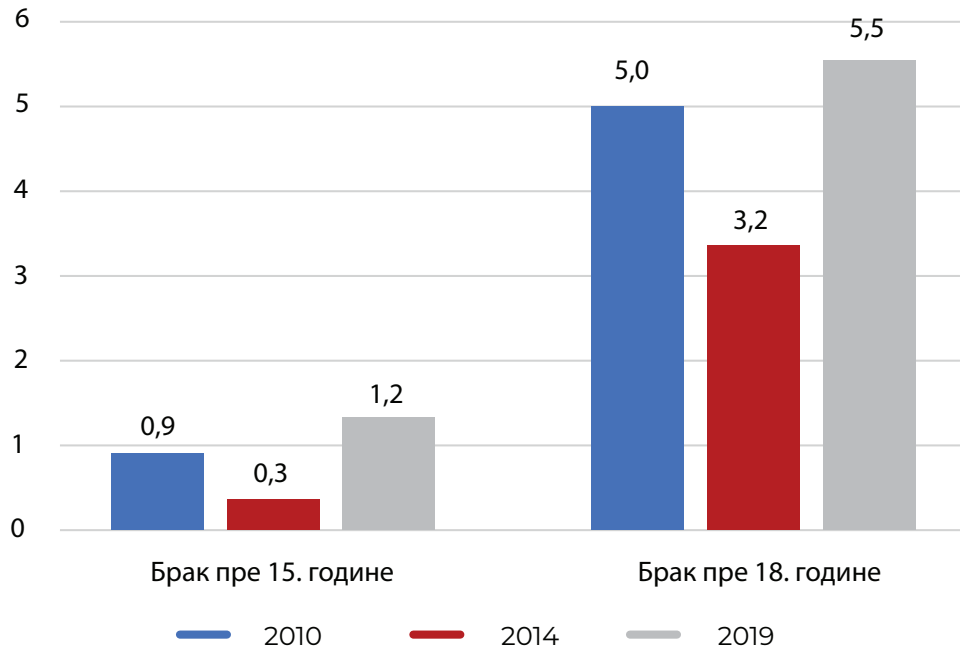


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

Најекстремнији облик родних неједнакости представља родно засновано насиље над женама, које инхибира њихове потенцијале да се укључе у различите области од значаја за развој и њихово лично благостање. Према подацима из истраживања о добробити и безбедности жена које је спровео ОЕБС 2018. године, међу младим женама које су у партнерској вези нешто је мањи удео оних које су доживеле, током последњих 12 месеци, физичко, сексуално или психичко насиље од партнера него у укупном узорку жена које имају 18-74 године, али је и нешто већи удео оних које су доживеле сексуално насиље од особа које нису биле њихов интимни партнер (графикони 15 и 16).

Графикон 15: **Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су или које су биле изложене физичком, сексуалном или психолошком насиљу од стране садашњег или бившег интимног партнера током протеклих 12 месеци, према старости, 2018. година, у % (индикатор ЦОР 5.2.1)**

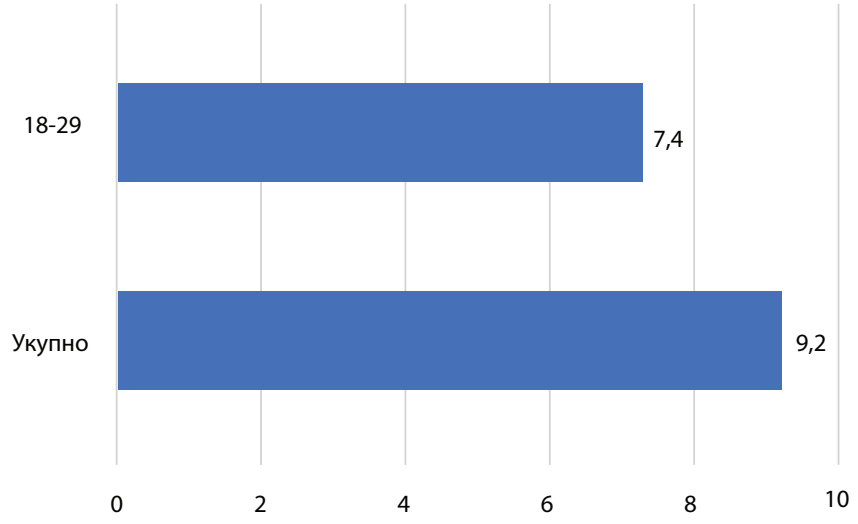


Извор: ОЕБС, Истраживање о добробити и безбедности жена

Графикон 16: **Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су биле изложене сексуалном насиљу од стране особа које нису биле њихов интимни партнер током протеклих 12 месеци, према старости, 2018. година, у % (индикатор ЦОР 5.2.2)**

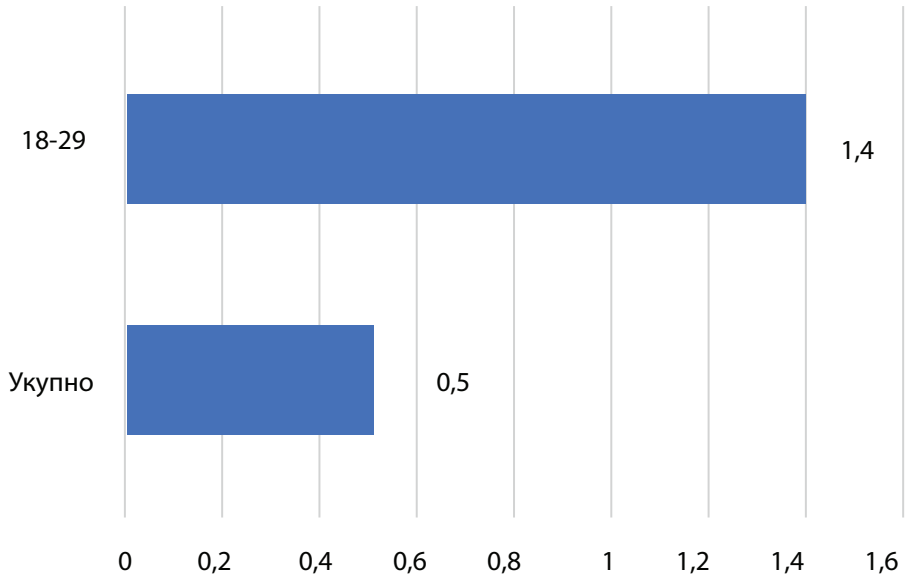


Извор: ОЕБС, Истраживање о добробити и безбедности жена

Младе жене које имају 15-24 године проводе у неплаћеним пословима одржавања домаћинства и бриге о породици нешто мање времена него старије жене, али у поређењу са вршњацима, оне проводе у овим пословима готово двоструко више времена (графикон 17).

Графикон 17: **Удео времена које се проводи у вршењу неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима, према полу и годинама живота, 2015. година, у % (индикатор ЦОР 5.4.1)**

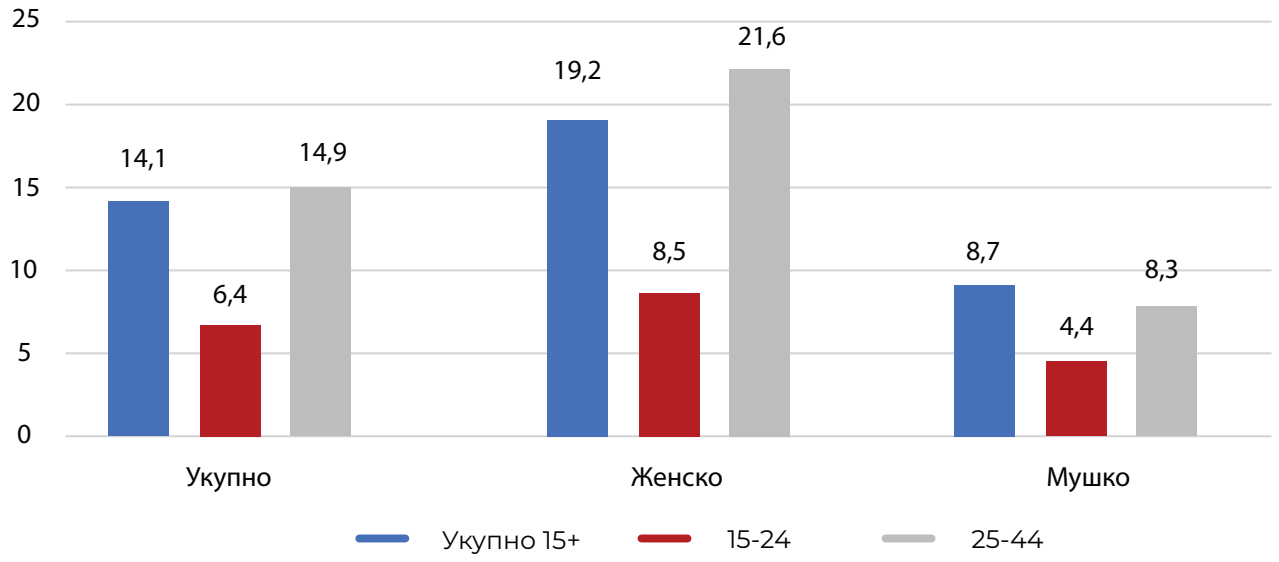


Извор: РЗС, Истраживање о коришћењу времена

Важан аспект људских права, повезан са могућностима жена да се укључе у развојне процесе и остваре лично благостање, јесте и могућност да се самостално доносе одлуке у вези са својим сексуалним и репродуктивним здрављем, као и планирањем породице. Тиме би се транзиција ка родитељству боље ускладила са другим важним транзицијама са којима се суочавају млади, попут транзиције из образовања ка тржишту рада или транзиције из родитељског дома ка самосталном животу. Подаци указују да ове одлуке још увек не доносе самостално све младе жене (графикон 18).

Графикон 18: **Удео жена које имају 15-49 година које самостално доносе одлуке засноване на информацијама о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље, 2019. година, у % (индикатор ЦОР 5.6.1)**

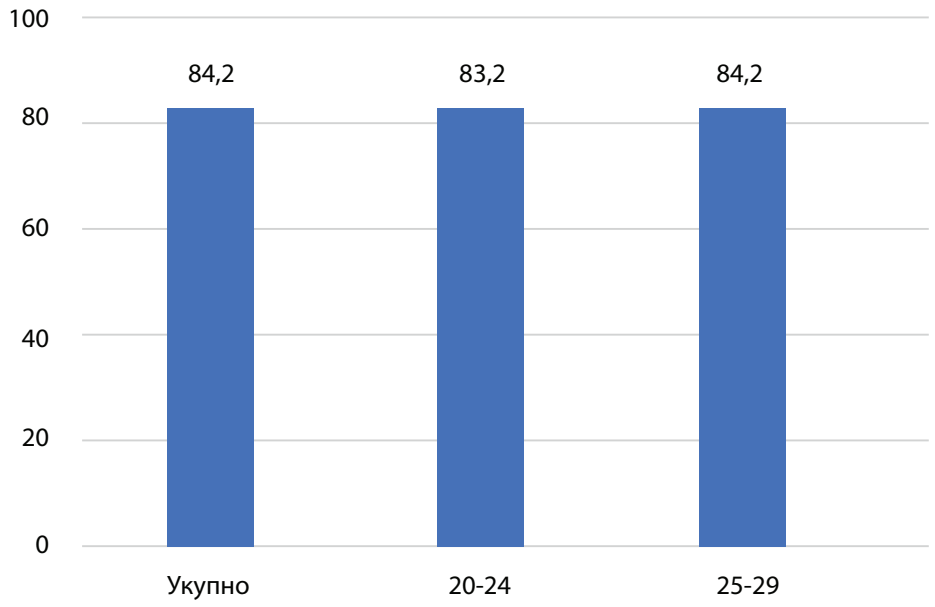


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

**ЦОР 3.7.1; 3.7.2; 3.8.1b;**

*...ЈОШ УВЕК ЗНАТАН БРОЈ МЛАДИХ ЖЕНА НЕ ИСПУЊАВА СВОЈЕ ПОТРЕБЕ ЗА КОНТРАЦЕПЦИЈОМ ИЛИ НЕ ЗАСНИВА ПЛАНИРАЊЕ ПОРОДИЦЕ НА САВРЕМЕНИМ МЕТОДАМА КОНТРАЦЕПЦИЈЕ, АЛИ ЈЕ ВИДЉИВО ОПАДАЊЕ БРОЈА РАНИХ РАЂАЊА, КАО И НАПРЕДАК У ЗАШТИТИ ТРУДНИЦА И ОСИГУРАЊУ МЕДИЦИНСКИ АСИСТИРАНИХ ПОРОЂАЈА...*

Више од петине младих жена које имају 20-24 године не задовољава своју потребу за контрацепцијом, што је знатно више него међу младим женама у животној доби 25-29 година и у односу на укупну популацију жена репродуктивног узраста (15-49 година). Незадовољене потребе за контрацепцијом пре свега се односе на проређивање трудноћа, а ређе на ограничавање броја деце (графикон 19).

Графикон 19: **Жене које имају 15-49 година које су тренутно у браку или ванбрачној заједници и које имају незадовољену потребу за планирањем породице, према старости, 2019. година, у %**

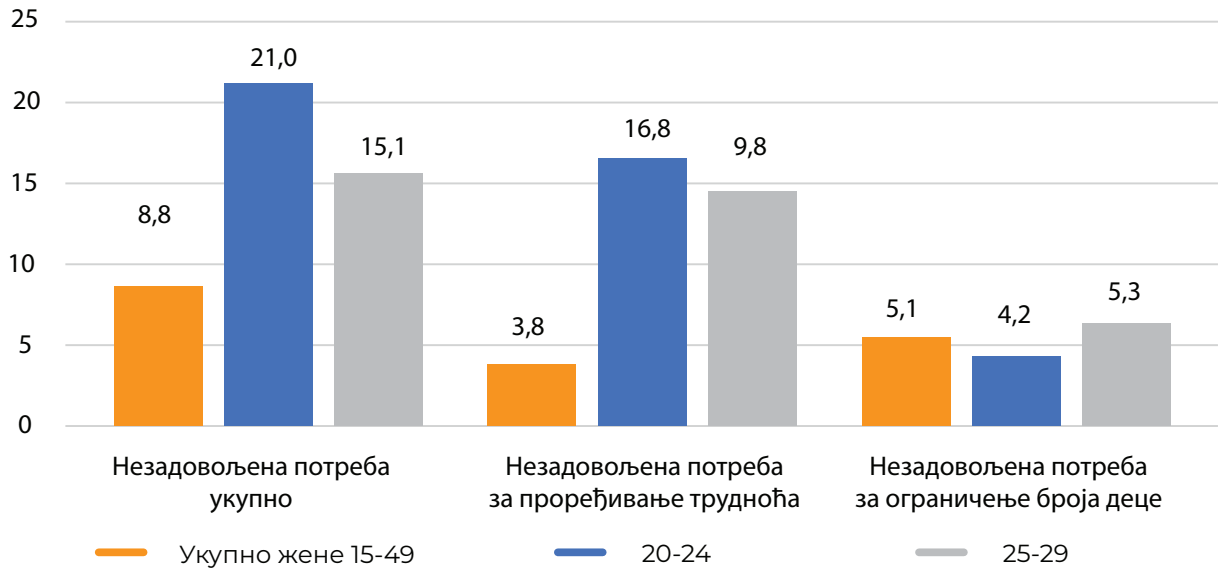


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

Планирање породице се и даље за већину жена одвија ослањањем на традиционалне методе контрацепције, а тек мањи удео младих жена (нешто мање од трећине у групи 20-24 године и чак мање од четвртине у групи 25-30 година) ослања се на модерне методе контрацепције које су поузданије и омогућавају ефикасније планирање породице (графикон 20).

Графикон 20: **Удео жена у репродуктивном периоду (15-49) које своје потребе за планирањем породице задовољавају употребом савремених метода контрацепције, укупно и за младе жене (20-24, 25-29), 2019. година, у % (индикатор ЦОР 3.7.1)**

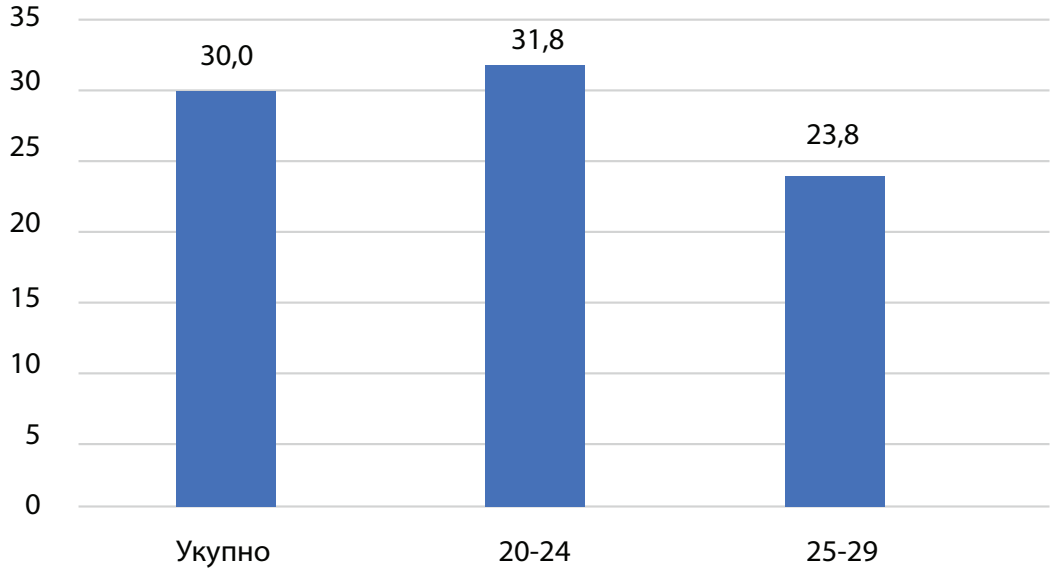


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

Позитивни развојни процеси видљиви су из континуираног опадања стопе рађања међу адолесценткињама 15-19 година, која је између 2010. и 2019. године опала за 6,3 п.п. (графикон 21).

Графикон 21: **Стопа рађања код адолесценткиња 15-19 година на 1000 жена из те групе, 2010-2019. (индикатор ЦОР 3.7.2)**

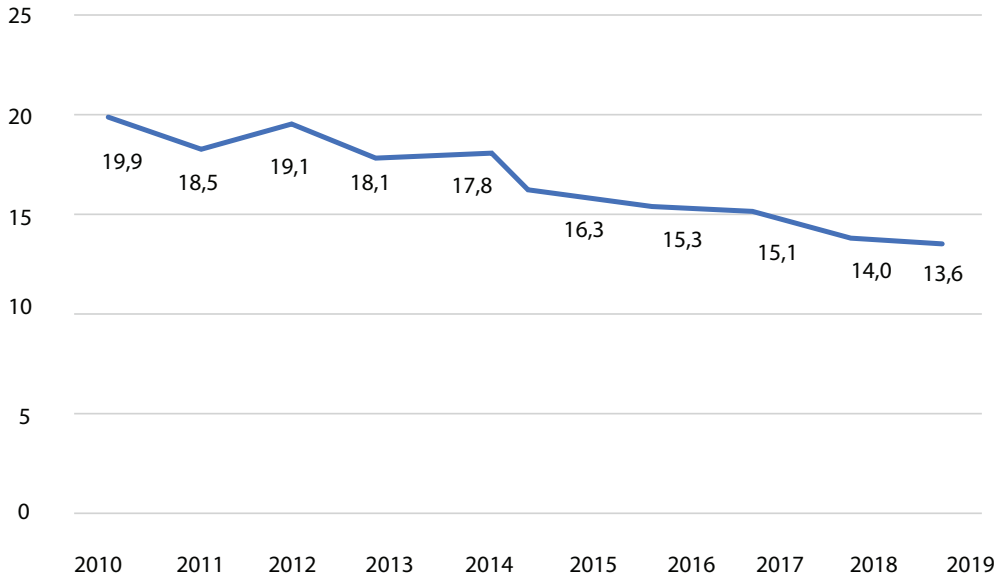


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

Пренатална здравствена заштита жена показује напредак између 2010. и 2019. године, уз висок проценат младих жена које су током трудноће обавиле четири и више посета лекару (графикон 22). Поред тога, у 2019. години готово сви порођаји (99,9%) жена које имају 20-34 године које су током последње две године родиле живорођено дете обављени су уз надзор обучених здравствених радника (индикатор ЦОР 3.1.2).

Графикон 22: **Проценат обухваћености основним здравственим услугама: пренатална заштита (четири и више посета), према старости мајке приликом рођења детета, 2010, 2014. и 2019. (индикатор ЦОР 3.8.1b)**

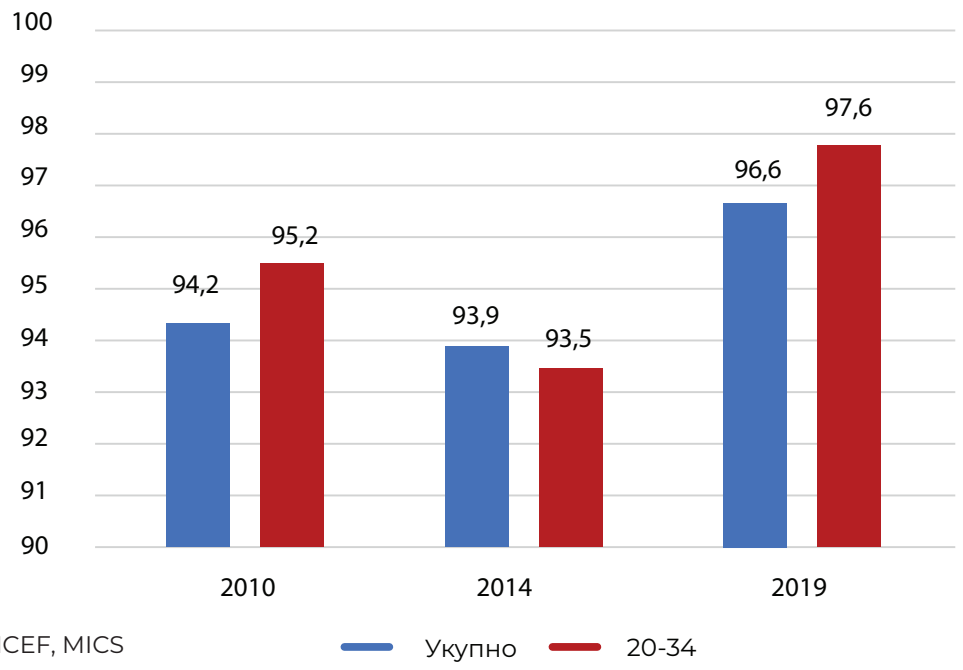


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

*...ДИСКРИМИНАЦИЈА ЈЕ ЈЕДАН ОД МЕХАНИЗАМА ИСКЉУЧИВАЊА, А ИСКУСТВА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ТОКОМ ПРЕТХОДНЕ ГОДИНЕ ПРИЈАВИО ЈЕ РЕЛАТИВНО МАЛИ УДЕО МЛАДИХ ЖЕНА; ТАЈ УДЕО РАСТЕ СА СТАРОШЋУ ИСПИТАНИЦА, ШТО МОЖЕ ДА УКАЖЕ И НА ПОВЕЋАЊЕ СВЕСТИ И ПРЕПОЗНАВАЊЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ...*

Један од кључних механизама преко кога се поједине групе младих искључују из развоја јесте дискриминација. Подаци о оваквим искуствима нису доступни за целу популацију младих, већ само за младе жене. Према налазима истраживања MICS из 2019 године, током 12 месеци који су претходили истраживању, релативно мали проценат младих жена се осећао дискриминисано (индикатори ЦОР 16.b.1 и 10.3.1, графикон 23). Проценат оних које су пријавиле дискриминацију је већи међу „старијим младим“ женама (25-29), што може да укаже не само на већу изложеност дискриминацији, већ и на већу свест о дискриминацији и њеном препознавању (ЦОР индикатор 16.3.1).

Графикон 23: **Удео жена репродуктивног узраста (15-49) које су изјавиле да су током претходних 12 месеци имале осећај да су дискриминисане или узнемиравне по неком основу дискриминације која је забрањена према међународном праву људских права, 2019. година, у % (индикатори ЦОР 16.b.1 и 10.3.1)**

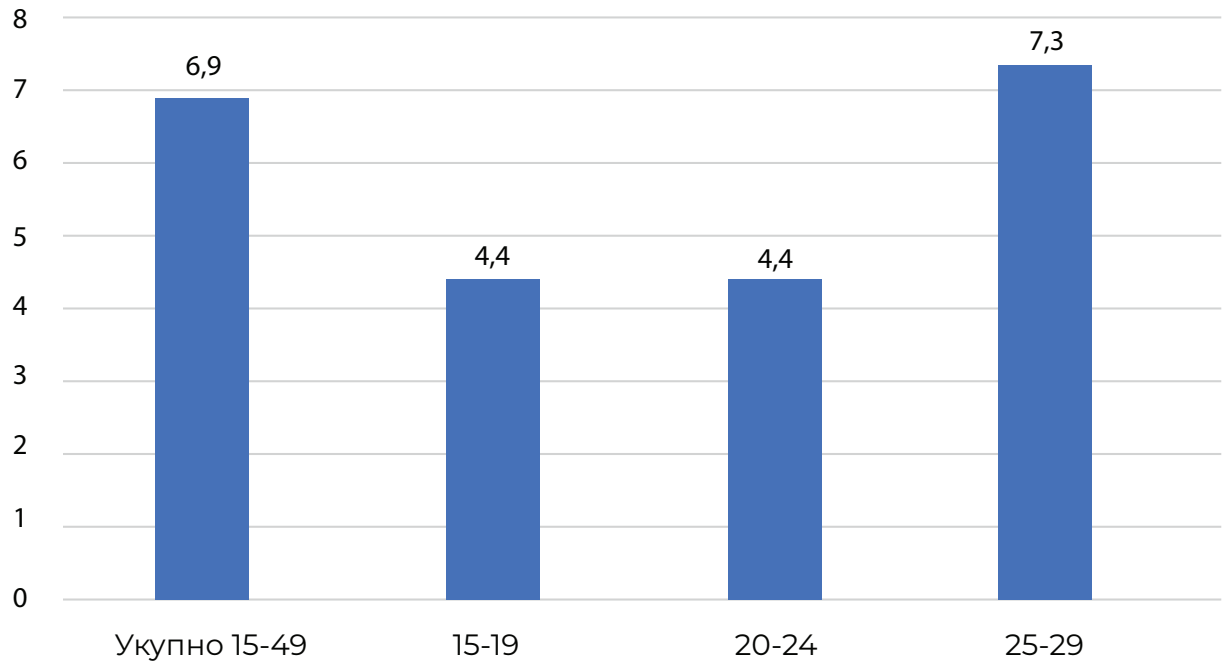


Извор: РЗС, UNICEF, MICS

Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

СЕПТЕМБАР 2021.